

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 36551
Nom: Història de la comunicació
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1333 - Grau en Comunicació Audiovisual	Comunicació	BÀSICA

COORDINACIÓ

REY SEGOVIA ANA CLARA

RESUM

Història de la Comunicació és una assignatura de formació bàsica del Grau en Comunicació Audiovisual que forma part de la matèria Comunicació.

Es tracta d'una assignatura marc de caràcter diacrònic que analitza l'evolució de la comunicació com un fet social, tecnològic i específicament comunicatiu. Però, atés que s'inclou en el camp del saber i fer audiovisuals, es concedirà especial rellevància tant a la conformació històrica d'aquest camp en general com a la plasmació del mateix en mitjans de comunicació específics com la ràdio, la televisió i els espais de comunicació digital consolidats en el segle XXI.

Aquesta assignatura té com a objectiu proporcionar una visió panoràmica i crítica de l'evolució històrica de la comunicació humana, des de les primeres formes d'expressió fins a l'aparició dels mitjans de comunicació de masses contemporanis. S'analitzarà el desenvolupament dels principals suports comunicatius i la seua incidència en la configuració de les societats modernes. Així mateix, s'estudiaran les relacions entre els diferents sistemes de producció i difusió de missatges i els canvis socials, econòmics i polítics que han acompanyat l'evolució dels mitjans. L'assignatura també contempla l'anàlisi de la història dels mitjans a Espanya i en l'àmbit internacional.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No es preveuen altres tipus de requisits.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1333 - Grau en Comunicació Audiovisual

Capacitat per a actuar defenent una cultura de la pau i respectant els drets fonamentals en els processos de la comunicació, en concret la igualtat entre dones i hòmens en tots els tractaments informatius, interpretatius, sígnicos, dialògics i opinatius de la comunicació.

Capacitat per a aprofundir en els coneixements adquirits i per a aplicar i desenrotllar les competències en els diversos camps a què s'estén la comunicació audiovisual.

Capacitat per a buscar, seleccionar, llegir, interpretar i analitzar textos i documents tant escrits com audiovisuals (capacitat analítica, sintètica i crítica) .

Capacitat per a desenrotllar un treball personal, siga de creació o d'investigació, posant en pràctica les competències adquirides. Saber plantejar i assumir la responsabilitat d'un projecte propi, encara que davall l'orientació del tutor.

Coneixement dels diversos llenguatges, codis i modes de representació propis dels distints mitjans tecnològics i audiovisuals: fotografia, cine, ràdio, televisió, vídeo i imatge electrònica, internet, etc. a través de les seues propostes estètiques i industrials, a més de la seua rellevància social i cultural i la seua evolució al llarg del temps, que haurà de generar la capacitat per a analitzar relats i obres audiovisuals, considerant els missatges icònics com a textos i productes de les condicions sociopolítiques i culturals d'una època històrica determinada.

Conèixer els aspectes socials, històrics, econòmics i culturals dels contextos propis i aliens rellevants.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants manifesten respecte solidari per les diferents persones i pobles del planeta, així com coneixement dels grans corrents culturals en relació amb els valors individuals i col·lectius i respecte pels drets humans.

Que els estudiants siguen capaços d'obtindre i seleccionar la informació i les fonts rellevants per a la solució de problemes i l'elaboració d'estratègies.

Que els estudiants siguen capaços de treballar en equip, de comunicar les pròpies idees i d'integrar-se en projectes comuns destinats a l'obtenció de resultats.

Que els estudiants tinguen capacitat d'adaptació als canvis tecnològics i sociolaborals.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Necessitat i possibilitat comunicativa en el món antic

En aquesta unitat s'analitza la importància de la comunicació com a element clau per al desenvolupament social, així com per al desenvolupament i intercanvi cultural i comercial.

- 1.1. Comunicació en les primeres comunitats humanes
- 1.2. Oralitat i transmissió del coneixement
- 1.3. Primeres formes d'escriptura i registre
- 1.4. Funció social i cultural dels relats mífics
- 1.5. Comunicació, comerç i intercanvis culturals en l'antiguitat

2. Comunicació, poder i circulació del coneixement en les societats premodernes

En aquest tema s'analitzen les relacions entre comunicació, poder i circulació del coneixement en les societats premodernes. S'estudiaran les diferents formes de transmissió de la informació, així com el paper de les institucions religioses, polítiques i culturals en la producció, conservació i difusió del saber.

- 2.1. Comunicació, religió i institucions de poder
- 2.2. Producció, conservació i circulació del coneixement
- 2.3. Comunicació i moviments socials en les societats premodernes
- 2.4. Cultures populars i formes alternatives de comunicació

3. La irrupció de la impremta

En aquest tema s'analitza l'impacte de la impremta en la transformació de la comunicació social durant l'edat moderna, així com el seu paper en la difusió del coneixement, la configuració de noves formes de sociabilitat i l'emergència de nous actors i espais comunicatius.

- 3.1. Gutenberg i la revolució tipogràfica
- 3.2. La impremta com a eina de control i transformació social
- 3.3. Nous actors i espais comunicatius
- 3.4. Cultura impresa i circulació del coneixement

4. Comunicació, esfera pública i revolució

En aquest tema s'analitza com l'expansió de la cultura impresa va contribuir a la configuració de l'esfera pública moderna i a les transformacions polítiques associades a la crisi de l'Antic Règim i a les revolucions liberals. S'estudiaran les relacions entre premsa, opinió pública, mobilització política, censura i llibertat d'expressió entre els segles XVIII i XIX.

- 4.1. Comunicació i poder en l'Antic Règim
- 4.2. Opinió pública, burgesia i esfera pública moderna
- 4.3. Revolució, premsa i mobilització popular
- 4.4. Censura, propaganda i noves formes de control informatiu
- 4.5. Comunicació, ciutadania i canvis polítics

5. Industrialització i mercantilització de la comunicació

Aquest tema analitza les transformacions dels sistemes de comunicació durant el segle XIX com a conseqüència de la industrialització, l'expansió del capitalisme i el desenvolupament dels mercats de masses. S'estudiaran els processos de mercantilització de la informació, l'aparició de nous models de negoci mediàtic i la consolidació del periodisme modern.

- 5.1. Naixement de la premsa industrial
- 5.2. Mercantilització de la informació
- 5.3. Publicitat i models de negoci mediàtic
- 5.4. Professionalització del periodisme i noves tecnologies de la comunicació
- 5.5. Expansió dels públics i mercats de consum cultural

6. Imperialisme, comunicació i lluita de classes

Aquest tema analitza les relacions entre comunicació, imperialisme i conflicte social en el context de l'expansió del capitalisme industrial entre finals del segle XIX i començaments del segle XX. Es prestarà especial atenció al paper dels mitjans en la construcció d'identitats polítiques, en els processos colonials i en les lluites socials.

- 6.1. 6.1. Premsa obrera i moviments socials
- 6.2. Mitjans, colonialisme i imperialisme
- 6.3. Propaganda imperialista, nacionalisme i resistències anticolonials
- 6.4. Mitjans i conflicte social
- 6.5. Comunicació, cultures polítiques i moviments emancipadors

7. La rebel·lió de les masses

Aquest tema analitza l'emergència de la societat de masses i el desenvolupament de la cultura mediàtica contemporània. S'estudiaran els processos de creació d'audiències massives, així com els principals

debats teòrics sobre els efectes socials dels mitjans de comunicació.

- 7.1. Societat de masses i cultura popular
- 7.2. Naixement dels mitjans de comunicació de masses
- 7.3. Creació d'audiències massives
- 7.4. Teories sobre els efectes dels mitjans
- 7.5. Propaganda, opinió pública i cohesió social

8. 1918 a 1945: la veu del seu amo

Aquest tema analitza la transformació de la comunicació social en instrument de propaganda política, mobilització social i control ideològic durant la primera meitat del segle XX. S'estudiarà especialment el paper del cinema, la ràdio i altres mitjans en el context dels conflictes bèl·lics, dels règims totalitaris i dels processos de mobilització política.

- 8.1. Cinema i propaganda
- 8.2. La ràdio com a mitjà polític
- 8.3. Nous mitjans audiovisuals i cultura de masses
- 8.4. Control estatal dels mitjans
- 8.5. Mitjans i guerra psicològica

9. Misèria i opulència de la comunicació global

Aquest tema analitza les desigualtats contemporànies en l'accés, la producció i la circulació de la informació en un context de globalització comunicativa. S'estudiaran els processos de concentració mediàtica, les asimetries tecnològiques i els reptes socials, polítics i ètics derivats de les transformacions digitals contemporànies.

- 9.1. Concentració mediàtica
- 9.2. Bretxa digital i desigualtat d'accés
- 9.3. Globalització, fluxos d'informació i dependència comunicativa
- 9.4. Nous monopolis tecnològics
- 9.5. Reptes ètics, polítics i socials de la comunicació actual

Resultats d'aprenentatge

Aquests continguts es plasmaran en els següents **resultats d'aprenentatge**:

- Conèixer els codis i modes de representació propis de la comunicació audiovisual.
- Identificar la rellevància social, cultural i històrica de les propostes estètiques de les indústries audiovisuals.
- Portar a terme anàlisis de relats i obres audiovisuals.
- Identificar les estructures organitzatives en el camp de la comunicació visual i sonora.

- Conèixer la interrelació entre els subjectes de la comunicació audiovisual: autors, institucions, empreses, mitjans, suports i receptors.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	20,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	25,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

Activitats presencials

La docència presencial seguirà les següents metodologies:

- **Classe magistral.** Sessions teòriques en les quals el professorat exposarà els continguts fonamentals de cada tema, utilitzant presentacions, recursos audiovisuals i altres materials didàctics. Es fomentarà la participació activa de l'alumnat mitjançant preguntes, debats dirigits i anàlisi crítica dels conceptes presentats.
- **Debats i seminaris.** Es treballaran a l'aula textos clau i documents audiovisuals que permeten a l'alumnat reflexionar sobre el paper històric dels mitjans de comunicació en diferents contextos sociohistòrics. Aquesta activitat busca reforçar la capacitat crítica i argumentativa.
- **Estudi i anàlisi de casos.** Es presentaran i analitzaran casos històrics rellevants (com la comunicació durant conflictes bèl·lics o l'impacte social de la impremta) amb la finalitat que l'alumnat aplique els continguts teòrics a situacions reals de la història de la comunicació.
- **Exposició a l'aula i treballs en grup.** L'alumnat exposarà a l'aula els resultats de treballs individuals o grupals relacionats amb els continguts de l'assignatura. Aquestes activitats podran incloure la presentació de projectes d'investigació, anàlisi de casos històrics o altres treballs de caràcter teòric o aplicat, amb l'objectiu de desenvolupar les competències comunicatives, argumentatives i de reflexió crítica.

Activitats no presencials

L'alumnat desenvoluparà les següents activitats no presencials:

- **Preparació de classes.** L'alumnat dedicarà temps a la lectura i assimilació dels continguts abordats en les sessions presencials, utilitzant la bibliografia recomanada i altres materials complementaris.
- **Estudi i treball autònom.** Es proposaran articles, capítols de llibres i documents audiovisuals per a la seua anàlisi crítica fora de l'aula. L'objectiu és fomentar el pensament reflexiu i connectar els temes tractats a classe amb la realitat social i mediàtica actual.
- **Elaboració de treballs individuals o en grup.** L'alumnat realitzarà treballs escrits, presentacions o projectes d'anàlisi històric-comunicativa vinculats als blocs temàtics de l'assignatura.
- **Preparació d'activitats d'avaluació.** Temps dedicat a la revisió, estudi i repàs dels continguts per a superar les diferents proves d'avaluació.
- **Assistència a altres activitats.** El professorat podrà proposar la participació de l'alumnat en activitats acadèmiques, culturals o divulgatives relacionades amb els continguts de l'assignatura, amb la finalitat d'ampliar i aprofundir en els coneixements treballats a l'aula.

Aquesta assignatura s'adscriu al projecte d'innovació educativa "#El Mur. Memòria i Multi-telling" i segueix les activitats aprovades al respecte pel Servei de Formació Permanent i Innovació Educativa (SFPIE) amb els objectius de: 1) Difondre coneixement i competències sobre memòria democràtica en l'alumnat 2) Elaborar materials audiovisuals i multimèdia sobre memòria democràtica; 3) Crear espais de trobada i experiències des de la transversalitat i diferents àrees de coneixement.

Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)

Aquesta assignatura té en compte especialment els següents Objectius de Desenvolupament Sostenible:

- **ODS 4: Educació de qualitat:** Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat que fomenti oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida.
- **ODS 5: Igualtat de gènere:** Promoure la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i xiquetes.
- **ODS 16: Pau, justícia i institucions sòlides:** Promoure societats pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a totes les persones i crear institucions eficaçes, responsables i inclusives a tots els nivells.

AVALUACIÓ

El sistema general de qualificacions seguirà el Reglament d'avaluació i qualificació de la Universitat de València per a títols de grau i màster, aprovat pel Consell de Govern el 30 de maig de 2017 (ACGUV 108/2017).

Primera convocatòria

L'avaluació en primera convocatòria es desenvoluparà de la manera següent:

- **Prova escrita final (40%).** Examen teòric individual sobre els continguts del programa oficial de l'assignatura. Permetrà valorar el grau d'adquisició dels conceptes clau, la capacitat d'anàlisi històrica i l'aplicació crítica dels continguts. Serà necessari obtindre almenys una qualificació de 5 sobre 10 en la prova final escrita per a poder fer mitjana amb la resta d'apartats d'avaluació. És recuperable en la segona convocatòria.
- **Elaboració de treball d'investigació (50%).** L'alumnat haurà d'elaborar un treball d'investigació relacionat amb els continguts de l'assignatura. La qualificació d'aquest apartat es distribuirà de la manera següent:
- **Treball d'investigació (40%).** El treball haurà de demostrar la capacitat de l'alumnat per a aplicar els conceptes i perspectives teòriques treballades durant el curs, així com la seua capacitat d'anàlisi històrica crítica. El projecte podrà presentar-se en format escrit, audiovisual o en altres formats d'acord amb les indicacions del professorat. Aquesta part és recuperable en la segona convocatòria.
- **Presentació oral del treball (10%).** L'alumnat presentarà els resultats del seu treball a l'aula i participarà en la seua discussió col·lectiva. Atés el caràcter presencial i contextualitzat d'aquesta activitat, la qualificació obtinguda es mantindrà en la segona convocatòria i no serà recuperable.

Per a poder fer mitjana amb la resta dels apartats d'avaluació, serà necessari obtindre almenys una qualificació de 5 sobre 10 en el conjunt d'aquest apartat.

- **Participació activa i activitats pràctiques a l'aula (10%).** Es valorarà la participació activa de l'alumnat en els debats i discussions desenvolupats a l'aula, així com la realització satisfactòria de les activitats pràctiques plantejades durant les sessions presencials (comentaris de textos, anàlisi de materials, activitats de reflexió o altres exercicis relacionats amb els continguts de l'assignatura). Aquest apartat no és recuperable en la segona convocatòria.

Segona convocatòria

La qualificació obtinguda en els apartats superats en la primera convocatòria es mantindrà en la segona convocatòria. La recuperació dels apartats suspesos o no presentats es realitzarà de la manera següent:

- **Prova final escrita (40%).** Examen teòric individual sobre els continguts del programa oficial de l'assignatura. Permetrà valorar el grau d'adquisició dels conceptes clau, la capacitat d'anàlisi històrica i l'aplicació crítica dels continguts. Serà necessari obtindre almenys una qualificació de 5 sobre 10 en la prova final escrita per a poder fer mitjana amb la resta d'apartats d'avaluació.
- **Treball escrit d'investigació (40%).** L'alumnat haurà de presentar, en la data establerta pel professorat, una nova versió del treball o un treball alternatiu que permeta avaluar les mateixes competències i resultats d'aprenentatge. Serà necessari obtindre almenys una qualificació de 5 sobre 10 per a poder fer mitjana amb la resta dels apartats d'avaluació.

- Les qualificacions corresponents a la presentació oral del treball (10%) i a la participació activa i activitats pràctiques a l'aula (10%) es mantindran en la segona convocatòria, atés el seu caràcter no recuperable.

Observacions

- Tant en l'examen com en la resta de proves, exercicis o treballs escrits, s'exigirà correcció ortogràfica i gramatical. Cada falta comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar fins al suspens.
- En cas de detectar-se plagi en un treball d'avaluació, aquest podrà ser qualificat amb un zero, sense perjudici de les accions disciplinàries que es puguin derivar d'acord amb la normativa vigent.
- L'honestetat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta segons el "Protocol d'actuació davant pràctiques fraudulentes de la Universitat de València" aprovat pel Consell de Govern de 14 de juliol de 2020. ACGUV 123/2020. La utilització d'eines d'intel·ligència artificial s'adequarà al que es disposa en la "Guia d'actuació per a l'ús responsable de la intel·ligència artificial (IA) en les activitats docents i d'avaluació a la Universitat de València" o normativa que la substituïska.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

- Eco, U. (2016). *De la estupidez a la locura: Crónicas para el futuro que nos aguarda*. Barcelona: Lumen.
- Martínez Gallego, F. (2010). *Historia de los medios de comunicación*. Valencia: Tirant lo Blanch.
- Vázquez Montalbán, M. (2000). *Historia general de la comunicación social*. Madrid: Ediciones Akal.

Referències complementàries

- Eco, U. (1984). *Apocalípticos e integrados*. Barcelona: Lumen.
- Moragas, M. (Ed.) (2012). *La comunicación: De los orígenes a Internet*. Barcelona: Gedisa.
- Perceval, J.M. (2015). *Historia mundial de la comunicación*. Madrid: Cátedra.
- Peters, J.D. (2014). *Hablar al aire. Una historia de la idea de comunicación*. México: Fondo de Cultura Económica.
- Rueda Laffond, J.C., Galán, E., & Rubio, A.L. (2014). *Historia de los medios de comunicación*.

Madrid: Alianza Editorial.

- Valles Copeiro del Villar, J.L. (1997). *Historia de la comunicación social*. Madrid: Síntesis.